

populo suo veniens comitante fame et mortalitate invadit Italiam. Eo etiam tempore Herminigildus, Levigildi Gothorum regis filius, ob fidei catholicæ confessionem inexpugnabilem, a patre Ariano regni privatus infulis, et vinculis alligatus, in carcerem est projectus. Ad extremum nocte sancta Dominicæ resurrectionis securi in capite percussus, regnum cælestè pro terreno rex et martyr intravit. Cujus frater Richardus mox ut regnum post patrem accepit, omnem Gothorum cui præerat gentem, insistente Leandro Hispilitano episcopo, qui et Hirminigildum docuerat, catholicam convertit ad fidem.

CAPUT XXVI.

De gestis Bonifacii papæ.

Igitur, Bonifacio papa rogante, statuit Phocas imperator, successor Mauriti, sedem Romanæ et apostolicæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum esse caput, quia Constantinopolitana primam se esse omnium Ecclesiarum scribebat. Idem etiam Phocas, petente papa Bonifacio, jussit in veteri fano (quod Pantheum vocabatur) ablatis idololatriæ sordibus, Ecclesiam beatæ semper virginis Mariæ et omnium martyrum fieri, ut ubi quondam omnium non deorum, sed demoniorum cultus agebatur, ibi deinceps omnium fieret memoria sanctorum.

CAPUT XXVII.

De sex universalibus synodis.

Ut ommissa superius paulisper repetamus, quæ sint universales sex synodi, quas totus Oriens recipit et

concelebrat, qui catholicam fidem sanâ mente retinent, ostendamus. Prima enim universalis synodus in Nicæa congregata est contra Arium, 318 Patrum, temporibus Julii papæ sub Constantino principe. Secunda in Constantinopoli, 150 Patrum, contra Macedonium et Eudoxium, temporibus Damasi papæ et Gratiani principis, quando Nectarius eidem urbi est ordinatus episcopus. Tertia in Epheso, 200 Patrum, contra Nestorium Augustæ urbis episcopum, sub Theodosio Magno principe, et papa Celestino. Quarta in Chalcedone, Patrum 650, sub Leone papa, temporibus Marciani principis, contra Euticen, nefandissimorum præsulem monachorum. Quinta item in Constantinopoli, temporibus Vigilii papæ sub Justiniano principe, contra Theodorum et omnes hæreticos. Sexta synodus universalis Constantinopoli celebrata, et Græco sermone conscripta, temporibus papæ Agathonis, exsequente ac residente piissimo principe Constantino intra palatium suum, simulque legatis apostolicæ sedis et episcopis 150 residentibus. Igitur a Nativitate Domini Jesu Christi ob amorem dominæ meæ Augustæ Judith, aggressus sum opus quod usque ad Gregorii eximii doctoris obitum perduxi. De gestis etiam Bonifacii papæ quædam deinceps prælibando perstruxi, Romanorum iudicibus et Gothis ab Italia et Gallis depulsis, his Francis et Longobardis succedentibus in regnis. Hic terminum censi meorum imponere librorum.

ANNO DOMINI DCCCL.

COLUMBANI

S. TRUDONIS ABBATIS

CARMEN LUGUBRE DE OBITU REGIS CAROLI MAGNI.

(Apud Georg. Colvenerium, Opp. B. Rabani Mauri.)

A solis ortu usque ad occidua
Littora maris planctus pulsat pectora,
Heu mihi misero!
Ultra Marina agmina tristitia,
Tetigit ingens cum mœrore nimio.
Heu mihi misero!
Franci, Romani atque cuncti creduli,
Luctu punguntur et magna molestia.
Heu mihi misero!
Infantes, senes, gloriosi præsules,
Matronæ plangunt detrimentum Cæsaris.
Heu mihi misero
Jam jam non cessant lacrymarum flumina.
Nam plangit orbis interitum Caroli.
Heu mihi misero!
Pater communis orphanorum omnium,
Peregrinorum, viduarum, virginum.
Heu mihi misero!

PATROL. CVI.

C Imperatorem jam serenum Carolum,
Telluris tegit titulatus tumulus.
Heu mihi misero!
Christe, cœlorum qui gubernas agmina,
Tuo in regno da requiem Carolo.
Heu mihi misero!
Hoc poscunt omnes fideles et creduli,
Hoc sancti senes, viduæ et virgines.
Heu mihi misero!
Spiritus sanctus, qui gubernat omnia,
Animam suam exaltet in requiem.
Heu mihi misero!
Væ tibi, Roma, Romanoque populo,
Amisso summo gloriæ Carolo.
Heu mihi misero!
D Væ tibi, sola formosa Italia
Cunctisque tuis tam honestis urbibus.
Heu mihi misero!

Francia diram perpessa injuriam,
Nullum jam talem dolorem sustinuit.

Heu mihi misero!

Quando Augustum facundumque Carolum,
In Aquisgrani globis terræ tradidit.

Heu mihi misero!

Nox mihi dira jam retulit somnia,
Diesque clara non adduxit lumina.

Heu mihi misero!

Quæ cuncti orbis Christiani populi,
Vexit ad mortem venerandum principem.

Heu mihi misero!

A O Columbane, stringe tuas lacrymas,
Preces effunde pro illo ad Dominum.

Heu mihi misero!

Pater cunctorum misericors Dominus,
Ut illi donet locum splendidissimum.

Heu mihi misero!

O Deus cuncte humanæ militiæ,
Oque cælorum, infernorum Domine.

Heu mihi misero!

In sancta sede cum tuis apostolis,
Suscipe pium, o tu Christe, Carolum.

Heu mihi misero!

ANNO DOMINI DCCCL.

CHRISTIANUS DRUTHMARUS

CORBEIENSIS MONACHUS.

NOTITIA HISTORICA EX FABRICIO.

(Bibl. med. et inf. Lat.)

Christianus ab Aquitania (a), qui apud Cangium præter rem a Christiano Druthmaro grammatico distinguitur, monachus Corbeiensis, ordinis Benedictini (b), congregationis Floriacensis, scripsit Expositionem dignam lectu (c) in Evangelium Matthæi, divisam in capita 61, ad monachos Stabulensis (d) Malmundariensis cœnobiorum S. Petri, sub uno abbate consistentes in diœcesi Leodiensi. Primus cum ejus epitomatis in Lucam et Joannem ex msd. codicibus edidit Jacobus Wimpelingius, præfixo privilegio imperatoris Maximiliani, et Leonis X insignibus primæ paginæ appositis, Argentorati, 1514, fol., addita etiam censura Jacobi Oessler J. U. D., per Imperium Romanum artis impressoriæ censoris et superaddentis generalis. Hæc editio neutiquam confecta ab Edmundo Albertino (e), sed obvia in Bibliothecis, ut Galliæ apud Dalæum (f), Angliæ (g) apud Joannem Tenissonum, Germaniæ apud Joannem Ludolphum Tunemannum. (h) Deprehensum quoque est et testatum eadem legi in illa antiquiore editione quæ in editione Haganoensi, an. 1530, 8°, a Menardo Molthero et Joanne Secerio: licet Sixtus Senensis, lib. vi Bibliothecæ sacræ, nota 112, quædam profert e ms. Franciscanorum Lugdunensi aliter quam in Haganoensi leguntur, quam repetitam constat in Bibliothecis Patrum Parisiensi, Coloniensi et novissima Lugdunensi, tomo XV, pag. 165. Joanni Œcolampadio illam editionem tribuit Labbeus, tomo I, pag. 222. Sed ipse id retractat pag. 751. Idem typo-

(a) Sigebertus, cap. 72.

(b) Trithemius, cap. 230, de Scriptoribus ecclesiasticis, et II, 67, illustrium Benedictinorum.

(c) Vide Richardum Simonem, lib. III Historiæ criticæ Novi Testamenti, cap. 26, pag. 370 seqq.

(d) De Savelo in Arduenio, diœcesis Leodiensis. Vide Labbeum, t. I, de S. E., p. 753.

(e) Vide Albertinum, de sancta Eucharistia, pag. 853 et 861.

(f) Joannes Rodolphus Westenius, pag. 79, ad Origenem contra Marcionitas, testatur se Wimphe-

graphi vitio Moltherum vocat pro Molthero, et pro Secerio Senerium. Profitetur Druthmarus se studuisse et plus historicum sensum sequi quam spiritalem: irrationabile enim sibi videri, spiritalem intelligentiam in libro aliquo querere, et historicum penitus ignorare, cum historia fundamentum omnis intelligentiæ sit, et ipsa primitus querenda et amplexanda, et sine ipsa perfecte ad aliam non possit transiri. Idem brevitati studuit et perspicuitati, quoniam ipso iudice et stultiloquium est in Expositione alicujus libri ita loqui, ut necessarium sit expositorem ipsius expositionis querere. Ait in Matthæum scripsisse se, quod videret Hieronymum multa verba quasi levia præterisse: qui labor, et si placeat vobis, inquit, et ad Evangelium Joannis manum mittam, quod Augustinus, aquilam sequens, prope nubes incedendo, multa intacta, velut nota omnibus, prætermiserit. Nam in Marco non est necessarium manum mittere post beatum Bedam. In Luca quoque audio post S. Ambrosium, eundem Bedam, manum misisse. Sed non potui invenire adhuc in ejus expositione nisi quasdam homilias. Si vero nec invenero, et vestrum omnium cohortatio adfuerit, et in hoc quoque laborare tentabo. De ætate hujus Druthmari monere juvat, eam a viris doctis communiter referri post sæculum medium nonnum, quod ipse cap. 56 mentionem facit Bulgarorum ad Christi sacra adductorum, ac quotidie solitorum baptizari, (i) quod Cedrenus ab an. 845; Leo Grammaticus, pag. 462,

lingianam editionem a capite ad calcem cum Moltheriana contulisse, neque Moltherum quicquam corrupisse, sed alio usum codice varias lectiones quasdam, in rebus ipsis tamen nihil alteratum lectori obtulisse.

(g) Caveus, de Scriptoribus ecclesiasticis, ad annum 480.

(h) Acta Eruditorum, tomo decimo, Supplementi pag. 382.

(i) Cap. 56, ad Matthæum, tom. XV Biblioth. Patrum, pag. 158: « Nescimus jam quæsit sub calce, in